

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών

Μελέτη 19

Σταμέλος Γιώργος

2016

HepNet
ISSN 2459-3508
DOI: 10.13140/RG.2.1.4533.5926
Πάτρα, 2016

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή - Τεκμηρίωση του προβλήματος	4
Μικρή ιστορική αναφορά	5
Τι είναι το PRES.....	7
Το ερωτηματολόγιο PRES.....	9
Βιβλιογραφία.....	16

Εισαγωγή – Τεκμηρίωση του προβλήματος

Η ανάπτυξη των μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα και διεθνώς είναι εκθετική. Στην Ελλάδα μάλιστα, πρόκειται για εκείνο το επίπεδο σπουδών στο οποίο η αποχώρηση του κράτους από τη χρηματοδότηση οδήγησε στη γενίκευση των διδασκτρων. Το αν αυτό ήταν τελικά θετικό ή αρνητικό δεν αφορά αυτή τη μελέτη. Η μελέτη απλώς καταγράφει τη δυναμική ανάπτυξη των προσφερόμενων ΠΜΣ που προφανώς καλύπτει μια κοινωνική ανάγκη ζήτησης σπουδών αυτού του επιπέδου. Το αν ο ποσοτικός πολλαπλασιασμός των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ) διασφάλισε την ποιότητα των προσφερόμενων σπουδών είναι κάτι το οποίο κανείς δεν μπορεί να το τεκμηριώσει στην Ελλάδα, παρά τις δημοσιοποιημένες εκτιμήσεις που εκφράζουν περισσότερο κομματικές παρά επιστημονικές θέσεις. Σε κάθε περίπτωση, εκείνο που τεκμηριώνεται είναι μια έλλειψη. Στην πραγματικότητα, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να επιλέξουν ένα ΠΜΣ χωρίς να έχουν τα απαραίτητα στοιχεία για να συγκρίνουν και να αποφασίσουν τεκμηριωμένα. Η έλλειψη αυτή έχει και μια δεύτερη διάσταση. Η μέχρι σήμερα εμπειρία των μεταπτυχιακών φοιτητών δεν καταγράφεται και έτσι, αφενός, δεν εκφράζεται πουθενά η γνώμη τους από την εμπειρία φοίτησης σε ένα ΠΜΣ, αφετέρου, δεν μπορεί να γίνει ανάλυση και σύγκριση με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν οι προϋποθέσεις βελτίωσης των παρεχόμενων προγραμμάτων σπουδών. Τελικά, ο μόνος τρόπος που θα μπορούσε κανείς να ξεπεράσει τις δημοσιογραφικού τύπου αναλύσεις ή τις κομματικές (ή αντι-κομματικές) κορώνες και να προσεγγίσει την ουσία θα ήταν η υιοθέτηση ενός εργαλείου για την αποτύπωση της εμπειρίας των μεταπτυχιακών (και γιατί όχι και διδακτορικών) φοιτητών και η παραγωγή σειράς αναλύσεων και μελετών. Εξάλλου, αυτός ο τρόπος δεν θα ήταν πρωτότυπος στο μέτρο που εφαρμόζεται ήδη διεθνώς. Άρα, αν κάποιος το αποφάσιζε δεν θα είχε παρά να στηριχθεί στη διεθνή εμπειρία.

Με αυτό το σκεπτικό, ετοιμάστηκε η παρούσα μελέτη που παρουσιάζει και αναλύει τη διεθνή πραγματικότητα όσων αφορά τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών.

Μικρή ιστορική αναφορά

Η επικέντρωση στη φοιτητική εμπειρία των μεταπτυχιακών σπουδών φαίνεται να μην είναι εξαιρετικά παλαιά. Προδρομικές εργασίες αναφέρονται εκείνη των Bowen & Rudenstine, το 1992, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ) και εκείνη των Becher, Henkel & Kogan στο Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ), το 1994.

Σε εθνικό επίπεδο, ένα εργαλείο για την αποτύπωση της φοιτητικής εμπειρίας στις μεταπτυχιακές σπουδές, δημιουργήθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή στην Αυστραλία. Έγινε γνωστό ως Postgraduate Research Questionnaire (PREQ) και αναπτύχθηκε από το αυστραλιανό Council for Education Research (ACER) (1999). Το PREQ διανέμεται σε όλους τους αποφοίτους μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών. Το PREQ αναπτύχθηκε μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων ερευνών πάνω στη φοιτητική εμπειρία μεταπτυχιακών φοιτητών, στην ιδρυματική αξιολόγηση έρευνας, στις αναγνωρισμένες καλές πρακτικές και σε γενικότερα σχετικά στοιχεία αλλά και από το feedback από το διδακτικό προσωπικό και από focus groups μεταπτυχιακών φοιτητών (Marsh, Rowe & Martin, 2002).

Η αλήθεια είναι ότι η Αυστραλία είναι η χώρα που ασχολήθηκε με ερωτηματολόγια για την αξιολόγηση της διδασκαλίας και των σπουδών από πολύ νωρίς και θεσμικά. Σχετικές αναφορές έγιναν και στη Μελέτη 18 για το SEEQ, το ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της διδασκαλίας. Ιστορικά, το Graduate Careers Council of Australia (GCCA), από το 1992, άρχισε να ενδιαφέρεται για την εμπειρία των πτυχιούχων μέσω του Graduate Destination Survey (GDS) και του Course Experience Questionnaire (CEQ) (Kiley & Mullins, 1998). Μέσα από αυτές τις πρόδρομες προσπάθειες το 1999, η Αυστραλία κατέληξε στο PREQ.

Το PREQ εξετάζει έξι πεδία: α) υποδομές (infrastructure), β) διανοητικό κλίμα (intellectual climate), γ) στόχους και προσδοκίες από τα μαθήματα, δ) επίβλεψη (supervision) και ε) υποστήριξη διατριβής. Σε αυτά τα πέντε πεδία προστίθεται ένα έκτο που αφορά τις εκροές (outcomes), με άλλα λόγια τις δεξιότητες που εκτιμούν ότι έχουν αναπτύξει οι ίδιοι οι πτυχιούχοι μεταπτυχιακών ή διδακτορικών σπουδών. Σύμφωνα με τον Marsh et al. (2002), για τα πεδία αυτά διαγνώστηκε μια εσωτερική συνοχή και μετά από μια confirmatory factor analysis βρέθηκε καλή συσχέτιση με τα δεδομένα. Σημαντική είναι επίσης η επιβεβαίωση ότι το PREQ είχε παρεμφερή

δομή σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία (Ανθρωπιστικές Επιστήμες vs Θετικές Επιστήμες και Επιστήμες Μηχανικού) (Ramsden et al. 2003).

Τέλος, ενδιαφέρον έχει ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης εφάρμοσε μια πρόδρομη εκδοχή του PRES (της βρετανικής εκδοχής του PREQ), τα αποτελέσματα της οποίας δημοσίευσε το 2005 (Trigwell & Dunbar-Goddet, 2005). Πιο συγκεκριμένα, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης δημιούργησε ένα μοντέλο αποτύπωσης της εμπειρίας των μεταπτυχιακών φοιτητών. Το μοντέλο αποτελείτο από έξι (6) παραμέτρους. Αυτές ήταν:

- φοιτητικά χαρακτηριστικά (φύλο, πολιτισμικό υπόβαθρο, προγενέστερη εκπαιδευτική εμπειρία, αντίληψη για τις προπτυχιακές σπουδές)
- κίνητρα και προσδοκίες (κίνητρα, αυτο-αποτελεσματικότητα, αντίληψη για τη μάθηση, αντίληψη για την έρευνα)
- αντίληψη για το περιβάλλον (αντίληψη των υποδομών έρευνας, διανοητικό κλίμα, στοχοθεσία μαθημάτων και προσδοκίες, επίβλεψη, αξιολόγηση)
- πλαίσιο μαθημάτων (κατανομή, επίβλεψη, παρακολούθηση και ανατροφοδότηση, διανοητικό κλίμα, αντίληψη της ακαδημαϊκής μονάδας για τους στόχους των μεταπτυχιακών σπουδών)
- προσέγγιση της έρευνας (ολιστική/ενσωματωμένη ή αποσπασματική/σειριακή)
- ερευνητικές εκροές (outcomes) (ολοκλήρωση, δεξιότητες-κλειδί, ικανοποίηση).

Με βάση αυτό το μοντέλο των έξι παραμέτρων δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο 71 συνολικά ερωτήσεων (ό.π. σελ.69-70), χωρισμένο σε επτά (7) πεδία και σειρά ανεξάρτητων ερωτήσεων. Τα πεδία ήταν: α) επίβλεψη (supervision), β) δεξιότητες ανάπτυξης (skills development), γ) διανοητικό κλίμα στο Τμήμα (departmental intellectual climate), δ) γενικά στοιχεία για υποδομές (general infrastructure items), ε) Τμηματικές υποδομές (departmental infrastructure), στ) γενική ικανοποίηση (overall satisfaction), ζ) ενημέρωση για την αξιολόγηση (awareness of assessment) (ο.π. σελ.65).

Τι είναι το PRES

Το Postgraduate Research Experience Survey (PRES) είναι το εθνικό ερευνητικό εργαλείο για την ανάλυση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στο Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία, Σκωτία, Ουαλλία και Βόρεια Ιρλανδία). Σχεδιάστηκε από την Higher Education Academy του Ηνωμένου Βασιλείου (HEA) και απέβλεπε στο να αναδείξει και να τραβήξει την προσοχή στη φωνή των μεταπτυχιακών φοιτητών (HEA PRES FAQ, 2015).

Έτσι, ο βασικός στόχος του PRES είναι το να κάνει γνωστές τις ανάγκες για βελτιώσεις στην εμπειρία των μεταπτυχιακών φοιτητών/ερευνητών. Οι ερευνούμενες θεματικές περιοχές είναι: supervision, skills development, infrastructure, intellectual climate, goals and standards, thesis examination, professional and career development, roles and responsibilities. Το PRES πρωτοξεκίνησε το 2007. Το 2013, διανεμήθηκε σε 120 ιδρύματα και 48.000 φοιτητές και αφορούσε τα μισά μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του ΗΒ (HEA PRES FAQ, 2015,). Η ανάπτυξή του είναι εντυπωσιακή δεδομένου ότι το 2011, για παράδειγμα είχε διανεμηθεί σε 102 ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης (έναντι 82 το 2009) και είχε απαντηθεί από πάνω από 31.000 μεταπτυχιακούς φοιτητές (έναντι 18.500 το 2009) (Park, 2009 :2). Πρέπει να σημειωθεί ότι αν και εθνικό εργαλείο, το 70% των ιδρυμάτων πρόσθεσε επιπλέον ερωτήσεις για την ανάδειξη των κάθε φορά ιδρυματικών ιδιαιτεροτήτων (ό.π. σελ.4). Το PRES διανέμενε ανά διετία.

Το Postgraduate Research Experience Survey (PRES) είναι ένα διαδεδομένο εργαλείο που μπορεί να:

- Βοηθήσει στη διαφάνεια και την ανάλυση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στο πλαίσιο ενός ιδρύματος ή μιας ακαδημαϊκής μονάδας
- Χρησιμοποιηθεί στρατηγικά για τη βελτίωση της εμπειρίας των μεταπτυχιακών φοιτητών/ερευνητών
- Οδηγήσει σε εστιασμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της εμπειρίας των μεταπτυχιακών φοιτητών/ερευνητών
- Βοηθήσει τα ιδρύματα στη συγκριτική αξιολόγηση των μεταπτυχιακών σπουδών που προσφέρουν με στόχο τη βελτίωσή τους (Vitae, σελ. 2).

Με βάση τις απαντήσεις των υπευθύνων των ιδρυμάτων, οι πέντε δημοφιλέστερες απαντήσεις (με ποσοστό πάνω από το 50% των απαντήσεων), στο γιατί χρησιμοποιήθηκε το PRES ήταν:

- Η ανάδειξη ιδιαίτερων περιοχών που χρειάζονται βελτίωση στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών
- Η αξιολόγηση των αντιλήψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών για την ποιότητα των προσφερομένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών
- Η αξιολόγηση της ισότητας της εμπειρίας και/ή των ευκαιριών για τον πληθυσμό των μεταπτυχιακών φοιτητών
- Η συγκριτική ιδρυματική αξιολόγηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στο Ηνωμένο Βασίλειο ή ομάδας ιδρυμάτων
- Η αξιολόγηση της συνεκτικότητας (consistency) της εμπειρίας των μεταπτυχιακών φοιτητών ανάλογα τα Τμήματα και τις Επιστήμες (ό.π. σελ.5).

Η ανάλυση έδειξε ότι τα αποτελέσματα του PRES χρησιμοποιήθηκαν από τα ιδρύματα για τη βελτίωση (έξι δημοφιλέστερες απαντήσεις με πάνω από το 50% των απαντήσεων) (ό.π. σελ.9):

- Στο πως το ίδρυμα απαντά στο feedback που λαμβάνει από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του
- Στο προσφερόμενο ερευνητικό περιβάλλον
- Στις ευκαιρίες για ανάπτυξη μιας σειράς μεταφερόμενων δεξιοτήτων (transferable skills)
- Στις ευκαιρίες για ανάπτυξη μιας σειράς ερευνητικών δεξιοτήτων
- Στην οδηγητική (guidance) πάνω στα ιδρυματικά στάνταρτς για τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών
- στις ευκαιρίες διδασκαλίας και στήριξης.

Το ερωτηματολόγιο PRES

Επίβλεψη (Supervision)							
1 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με την επίβλεψή σας;							
Ερώτησεις	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ	
1.1	Ο/οι επιβλέπων/οντες έχουν τις δεξιότητες και την εξειδικευμένη γνώση για να με στηρίξουν						
1.2	Είχα συχνές επαφές με τον/τους επιβλέποντα/ες, κατάλληλες για τις ανάγκες μου						
1.3	Ο/οι επιβλέπων/ντες μου έδινε/ναν feedback που με βοηθούσε στις ερευνητικές μου δραστηριότητες						
1.4	Ο/οι επιβλέπων/οντες με βοήθησε/σαν για να κατανοήσω την εκπαίδευσή μου και να αναπτυχθώ ως ερευνητής						
2 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με την επίβλεψη, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							
Πηγές (Resources)							
3 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με τις πηγές;							
Ερώτησεις	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ	
3.1	Έχω ένα ικανοποιητικό χώρο εργασίας						
3.2	Υπάρχει ικανοποιητική προσφορά πηγών πληροφορικής και άλλων σχετικών πηγών						
3.3	Υπάρχει ικανοποιητική προσφορά βιβλιοθηκονομικών πηγών (τόσο παραδοσιακών όσο και ιντερνετικών)						
3.4	Έχω πρόσβαση σε εξειδικευμένες πηγές που είναι απαραίτητες για την έρευνά μου						
4 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με τις πηγές, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							

Κουλτούρα Έρευνας (Research Culture)							
5 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με την κουλτούρα έρευνας;							
Ερωτήσεις	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ	
5.1							
5.1 Το πρόγραμμα σπουδών στο οποίο συμμετέχω μου προσφέρει μια ικανοποιητική γκάμα σεμιναρίων							
5.2							
5.2 Έχω συχνά την ευκαιρία να συζητώ για την έρευνά μου με άλλους συμφοιτητές μου							
5.3							
5.3 Η ερευνητική κουλτούρα του προγράμματος σπουδών που συμμετέχω ενισχύει την εργασία μου							
5.4							
5.4 Έχω ευκαιρίες συμμετοχής στην ευρύτερη ερευνητική κοινότητα του προγράμματος σπουδών μου							
6 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με την κουλτούρα έρευνας, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							

Πρόοδος και αξιολόγηση (Progress and Assessment)

7 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με την ενημέρωση, τις σταδιακές υποχρεώσεις και την αξιολόγηση που έχω στο πρόγραμμα σπουδών μου;							
Ερωτήσεις	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ	
7.1							
7.1 Πήρα την απαραίτητη ενημέρωση για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών μου							
7.2							
7.2 Καταλαβαίνω τις απαιτήσεις και τα deadlines για την τυπική διαχείριση της προόδου μου							
7.3							
7.3 Καταλαβαίνω τα απαιτούμενα στάνταρτς για τη διατριβή μου							
7.4							
7.4 Η τελική αξιολογική διαδικασία για το πτυχίο μου είναι γνωστή σε μένα							
8 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με την πρόοδο και αξιολόγηση, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							

Υπευθυνότητες (Responsibilities)							
9 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με τις υπευθυνότητες;							
Ερώτησεις		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ
9.1	Το ίδρυμα ενδιαφέρεται και απαντά στο feedback από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του						
9.2	Καταλαβαίνω τις ευθύνες μου ως μεταπτυχιακός φοιτητής						
9.3	Είμαι ενήμερος για τις ευθύνες που έχει/ουν ο/οι επιβλέπων/οντες μου ως προς το άτομό μου ως μεταπτυχιακού φοιτητή						
9.4	Γνωρίζω με ποιόν άλλον πλην του/των επιβλεπόντος/όντων μου πρέπει να μιλήσω για να πάρω απαντήσεις σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών μου						
10 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με τις υπευθυνότητες, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							
Ερευνητικές δεξιότητες (Research Skills)							
11 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με την ανάπτυξη ερευνητικών δεξιοτήτων;							
Ερώτησεις		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ
11.1	Οι δεξιότητές μου στην εφαρμογή κατάλληλων ερευνητικών μεθοδολογιών αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών						
11.2	Οι δεξιότητές μου στην κριτική ανάλυση και αξιολόγηση ερευνητικών δεδομένων και αποτελεσμάτων αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών						
11.3	Η εμπιστοσύνη μου στο να είμαι δημιουργικός και καινοτόμος αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος						
11.4	Η κατανόησή μου για την "ερευνητική ακεραιότητα" (πχ. Ακρίβεια, ηθική, διαφάνεια, μη λογοκλοπή, κτλ) αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών μου						
12 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με τις ερευνητικές δεξιότητες, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							

Επαγγελματική Ανάπτυξη (Professional Development)							
13 Πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με την επαγγελματική ανάπτυξη;							
Ερωτήσεις		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ
13.1	Η ικανότητά μου να διαχειρίζομαι projects αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών μου						
13.2	Η ικανότητά μου να επικοινωνώ αποτελεσματικά πληροφορίες σε διαφορετικές ομάδες αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών						
13.3	Ανέπτυξα επαφές ή επαγγελματικά δίκτυα κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών						
13.4	Αυξάνω όλο και περισσότερο τη διαχείριση της προσωπικής μου επαγγελματικής ανάπτυξης κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών						
14 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με τις ερευνητικές δεξιότητες, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω							
Ευκαιρίες (Opportunities)							
15 Παρακαλώ, σημειώστε ποιές από τις κάτωθι ευκαιρίες είχατε κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών							
		Παρακαλώ σημειώστε					
Συμφώνησα για μια ατομική εκπαίδευση ή ένα ατομικό πλάνο ανάπτυξης							
Δέχτηκα μια εκπαίδευση που μου ανέπτυξε τις ερευνητικές μου δεξιότητες							
Δέχτηκα μια εκπαίδευση που μου ανέπτυξε μεταβιβάσιμες δεξιότητες							
Δέχτηκα συμβουλές για τις επαγγελματικές μου επιλογές							
Συμμετείχα σε πρακτική άσκηση							
Παρακολούθησα κάποιο επιστημονικό συνέδριο							
Παρουσίασα μια ανακοίνωση ή είχα ένα πόστερ σε ένα επιστημονικό συνέδριο							
Υπέβαλα μια εργασία προς δημοσίευση σε ένα επιστημονικό περιοδικό με κριτές ή σε ένα συλλογικό τόμο							
Επικοινωνήσα την έρευνά μου σε ένα μη ακαδημαϊκό κοινό							
16 Παρακαλώ, πείτε μας αν σας ζητήθηκε να παρουσιάσετε ή να διδάξετε κάτι σε άλλους κατά τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών							
Ναι							
Όχι							
16β Αν ναι, σας δόθηκαν κάποιες οδηγίες ή βοήθεια;							
		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ

Συνολική εμπειρία (Overall Experience)							
17 Σε ποιά βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα ακόλουθα σχετικά με τη συνολική εμπειρία σας;							
Ερωτήσεις		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Δεν απαντώ
17.1	Συνολικά, είμαι ευχαριστημένος με την εμπειρία μου σε αυτό το πρόγραμμα σπουδών						
17.2	Είμαι σίγουρος ότι θα ολοκληρώσω το πρόγραμμα σπουδών μέσα στα καθορισμένα χρονικά του όρια						
18 Εάν θέλετε να προσθέσετε κάτι σχετικά με τη συνολική σας εμπειρία, παρακαλώ χρησιμοποιήστε τον χώρο από κάτω. Θα ήταν χρήσιμο να μας πείτε ιδέες για τη βελτίωσή του							
Επιπλέον πληροφορίες για εσάς							
19 Ποιά ήταν το βασικό κίνητρό σας για να παρακολουθήσετε αυτό το πρόγραμμα σπουδών;							
						Παρακαλώ σημειώστε	
	Το ενδιαφέρον μου για το επιστημονικό αντικείμενο						
	Η βελτίωση των προοπτικών της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας στο πλαίσιο της επιστημονικής/ερευνητικής κοινότητας						
	Η βελτίωση των προοπτικών της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας εκτός επιστημονικής/ερευνητικής κοινότητας						
	Οδήγηκα από κάποιον από την επιστημονική κοινότητα						
	Βρήκα σχετική χρηματοδότηση						
	Μου φάνηκε ως ένα επόμενο φυσικό βήμα για εμένα						
	Μου αρέσει να εργάζομαι μαζί με έναν συγκεκριμένο καθηγητή						
	Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα						
20 Τι είδους καριέρας έχετε στο μυαλό σας όταν ολοκληρώσετε τις σπουδές σας;							
						Παρακαλώ σημειώστε	
	Ακαδημαϊκή καριέρα στην Ανώτατη Εκπαίδευση						
	Ερευνητική καριέρα						
	Διοικητική καριέρα σε ίδρυμα της Ανώτατης Εκπαίδευσης						
	Διοικητική καριέρα εκτός ιδρύματος Ανώτατης Εκπαίδευσης						
	Διδασκαλία σε επίπεδο εκτός της Ανώτατης Εκπαίδευσης						
	Άλλου είδους επαγγελματική καριέρα						
	Αυτοαπασχολούμενος						
	Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα						
21 Παρακαλώ πείτε μας το φύλο σας							
	Ανδρας						
	Γυναίκα						
	Δεν Απαντώ						

22 Παρακαλώ πείτε μας την ηλικιακή σας ομάδα																							
<table border="1"> <tr><td>≤ 25</td><td></td></tr> <tr><td>26-30</td><td></td></tr> <tr><td>31-35</td><td></td></tr> <tr><td>36-40</td><td></td></tr> <tr><td>41-45</td><td></td></tr> <tr><td>46-50</td><td></td></tr> <tr><td>51-55</td><td></td></tr> <tr><td>≥ 56</td><td></td></tr> </table>	≤ 25		26-30		31-35		36-40		41-45		46-50		51-55		≥ 56								
≤ 25																							
26-30																							
31-35																							
36-40																							
41-45																							
46-50																							
51-55																							
≥ 56																							
23 Θεωρείτε προσωπικά ότι έχετε κάποιο είδος αναπηρίας;																							
<table border="1"> <tr><td>Ναι</td><td></td></tr> <tr><td>Όχι</td><td></td></tr> </table>	Ναι		Όχι																				
Ναι																							
Όχι																							
23β Αν ναι, παρακαλώ σημειώστε																							
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Παρακαλώ σημειώστε</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Κοινωνική/επικοινωνιακή βλάβη όπως σύνδρομο Asperger ή άλλο σύνδρομο του αυτιστικού φάσματος</td><td></td></tr> <tr><td>Σοβαρή μείωση της όρασης που δεν καλύπτεται με γυαλιά</td><td></td></tr> <tr><td>Σοβαρά ακουστικά προβλήματα</td><td></td></tr> <tr><td>Μακράς διάρκειας νόσημα όπως καρκίνο, HIV, διαβήτη, καρδιολογικά προβλήματα ή επιληψία</td><td></td></tr> <tr><td>Πρόβλημα σχετικά με τη διανοητική υγεία όπως κατάθλιψη, σχιζοφρένεια</td><td></td></tr> <tr><td>Ειδικά προβλήματα μάθησης όπως δυσλεξία, διαπραξία ή AD(H)D</td><td></td></tr> <tr><td>Άλλου είδους φυσική δυσλειτουργία ή προβλήματα κίνησης όπως η χρήση των αγκώνων, η χρήση πατερίτσας ή αναπηρικής καρέκλας</td><td></td></tr> <tr><td>Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα</td><td></td></tr> <tr><td>Δεν θα ήθελα να αναφέρω</td><td></td></tr> </tbody> </table>		Παρακαλώ σημειώστε	Κοινωνική/επικοινωνιακή βλάβη όπως σύνδρομο Asperger ή άλλο σύνδρομο του αυτιστικού φάσματος		Σοβαρή μείωση της όρασης που δεν καλύπτεται με γυαλιά		Σοβαρά ακουστικά προβλήματα		Μακράς διάρκειας νόσημα όπως καρκίνο, HIV, διαβήτη, καρδιολογικά προβλήματα ή επιληψία		Πρόβλημα σχετικά με τη διανοητική υγεία όπως κατάθλιψη, σχιζοφρένεια		Ειδικά προβλήματα μάθησης όπως δυσλεξία, διαπραξία ή AD(H)D		Άλλου είδους φυσική δυσλειτουργία ή προβλήματα κίνησης όπως η χρήση των αγκώνων, η χρήση πατερίτσας ή αναπηρικής καρέκλας		Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα		Δεν θα ήθελα να αναφέρω			
	Παρακαλώ σημειώστε																						
Κοινωνική/επικοινωνιακή βλάβη όπως σύνδρομο Asperger ή άλλο σύνδρομο του αυτιστικού φάσματος																							
Σοβαρή μείωση της όρασης που δεν καλύπτεται με γυαλιά																							
Σοβαρά ακουστικά προβλήματα																							
Μακράς διάρκειας νόσημα όπως καρκίνο, HIV, διαβήτη, καρδιολογικά προβλήματα ή επιληψία																							
Πρόβλημα σχετικά με τη διανοητική υγεία όπως κατάθλιψη, σχιζοφρένεια																							
Ειδικά προβλήματα μάθησης όπως δυσλεξία, διαπραξία ή AD(H)D																							
Άλλου είδους φυσική δυσλειτουργία ή προβλήματα κίνησης όπως η χρήση των αγκώνων, η χρήση πατερίτσας ή αναπηρικής καρέκλας																							
Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα																							
Δεν θα ήθελα να αναφέρω																							
24 Παρακαλώ πείτε μας τις προηγούμενες σπουδές σας																							
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Παρακαλώ σημειώστε</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>		Παρακαλώ σημειώστε																				
	Παρακαλώ σημειώστε																						
25 Προτιμώ να μαθαίνω																							
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Παρακαλώ σημειώστε</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Από την αίθουσα μαθήματος</td><td></td></tr> <tr><td>Μόνος μου στο σπίτι</td><td></td></tr> <tr><td>Σε ομάδα με ομαδικές εργασίες</td><td></td></tr> <tr><td>Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα</td><td></td></tr> </tbody> </table>		Παρακαλώ σημειώστε	Από την αίθουσα μαθήματος		Μόνος μου στο σπίτι		Σε ομάδα με ομαδικές εργασίες		Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα													
	Παρακαλώ σημειώστε																						
Από την αίθουσα μαθήματος																							
Μόνος μου στο σπίτι																							
Σε ομάδα με ομαδικές εργασίες																							
Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα																							

26 Παρακαλώ, πείτε μας που είναι η μόνιμη κατοικία σας		
		Παρακαλώ σημειώστε

27 Παρακαλώ προσδιορίστε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση		
		Παρακαλώ σημειώστε
Εργαζόμενος σε μόνιμη εργασία		
Εργαζόμενος με μερική απασχόληση		
Εργαζόμενος σε εποχιακή εργασία		
Αυτοεργαζόμενος		
Υπότροφος		
Δεν έχω εργαστεί ποτέ		
Άνεργος		
Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε στο κενό δίπλα		

Βιβλιογραφία

- Australian Council for Education Research (ACER). 1999. Evaluation and validation of the trial Postgraduate Research Experience Questionnaires. Canberra: DETYA.
- Becher T. Henkel M. & M. Kogan. 1994. Graduate Education in Britain. London: Jessica Kingsley.
- Bowen W. & N. Rudenstine. 1992. In pursuit of the PhD. Princeton: Princeton University Press.
- HEA PRES FAQ. 2015.
https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/downloads/presfaq_2015_0.pdf.
- Kandiko C.B. & Fr. Matos. χχχ. Engagement for enhancement. Full qualitative testing report of a UK survey pilot. The Higher Education Academy.
<https://www.kcl.ac.uk/study/learningteaching/kli/People/Research/DL/Engagement-for-Enhancement.pdf>.
- Kiley, M. & G. Mullins. 1998. Quality in postgraduate research: Managing the new agenda . Advisory Centre for University Education, Adelaide University
- Marsh, H. W., Rowe, K. J., & A. Martin. 2002. PhD Students' Evaluations of Research Supervision. The Journal of Higher Education. 73(3). 313-348.
- Park Chr. 2009. The research student experience. Lessons from PRES.
https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/pres2009_0.pdf.
- Ramsden, P., Conrad, L., Ginns, P., & M. Prosser. 2003. Students' and Supervisors' Experiences of the Context for Postgraduate Study. Paper presented at the 10th Conference of the European Association for Research into Learning and Instruction. Padua.
- Trigwell K. & H. Dunbar-Goddet. 2005. The research experience of postgraduate research students at the University of Oxford. Oxford: University of Oxford.
- University of Bath. 2015. Postgraduate research Experience Survey – PRES 2015.
http://www.bath.ac.uk/learningandteaching/pdf/surveys/1415_PRES_-_Questionnaire_-_Final_xinc_UoB_questionsx.pdf.
- Vitae realising the potential of researchers. χχχ. Using PRES to enhance the experience of postgraduate researchers. A good practice guide. The Higher Education Academy.

https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/pres_enhancement.pdf .